

# NOTĂ ANALITICĂ

## PERSPECTIVA DREPTURILOR OMULUI ASUPRA PALTFORMELOR TECH.

**Studiu de caz: Violența  
online bazată pe gen în  
Moldova, Ucraina și Georgia**

expertă în securitate și  
politici de bună guvernare

**Sanda SANDU**



## INTRODUCERE

În era digitală, platformele online au devenit agore moderne, esențiale pentru schimbul de idei și formarea comunităților. Totuși, ele reflectă și amplifică problemele societale, inclusiv violența online bazată pe gen. Aceasta, manifestându-se prin hărțuire cibernetică și conținut explicit nesolicitat, afectează în mod disproporționat femeile din întreaga lume, influențând nu doar indivizii, ci și structura societății.

Violența online bazată pe gen nu este doar o problemă de securitate digitală, ci afectează drepturile și securitatea umană. Consecințele acesteia se extind dincolo de spațiul virtual, influențând sănătatea mintală, relațiile sociale și siguranța fizică, amenințând astfel fundamentul securității personale și egalității de gen.

Violența bazată pe gen este o problemă majoră în materie de drepturi ale omului și de egalitate, care se referă la toate daunele fizice, sexuale și psihologice aduse femeilor și fetelor. Deși violența bazată pe gen poate apărea și în cazul bărbaților, violența împotriva femeilor și fetelor este una dintre cele mai răspândite încălcări ale drepturilor omului din lume. La nivel mondial, se estimează că 1 din 3 femei va suferi o formă de abuz fizic sau sexual în timpul vieții.[1]

Combaterea violenței de gen online necesită o schimbare socială pe scară largă. În acest articol, ne concentrăm pe violența bazată pe gen care este mediatizată, practică sau amplificată prin intermediul tehnologiilor internetului. Violența de gen online include o gamă largă de comportamente facilitate prin intermediul unei serii de tehnologii digitale. Diferite tipuri de intermediari au niveluri diferite de implicare - și, prin urmare, responsabilități diferite[2].

[1] Combaterea violenței bazate pe gen prin utilizarea unei abordări a dezvoltării bazate pe drepturile omului, Lauren Granger, <https://www.sheffield.ac.uk/geography/news/tackling-gender-based-violence-using-human-rights-based-approach-development>

[2] Suzor, N., Dragiewicz, M., Harris, B., Gillett, R., Burgess, J., & Van Geelen, T. (2018). Drepturile omului prin proiectare: The Responsibilities of Social Media Platforms to Address Gender-Based Violence Online. Policy & Internet. doi:10.1002/poi3.185

Platformele tehnologice au un rol crucial în combaterea violenței online bazate pe gen. Ca piloni ai comunicării moderne, ele dețin responsabilitatea de a modela acest discurs. Politicile și algoritmii lor pot fie exacerbate, fie diminua aceste probleme. Este esențial ca platformele tech să ia măsuri proactive, nu doar ca parte a responsabilității corporative, ci și pentru a susține drepturile omului în era digitală.

## Cadrul drepturilor omului

Conceptul de drepturi ale omului se bazează pe ideea că fiecare persoană are drepturi inalienabile, indiferent de rasă, sex, naționalitate sau credință. Aceste drepturi asigură o existență demnă, liberă și egală. În context digital, Declarația Universală a Drepturilor Omului (DUDO) [3] stabilește standarde, cum ar fi Articolul 19, care garantează libertatea de exprimare, inclusiv accesul și exprimarea digitală. Alte articole, precum cele privind dreptul la viață privată și interzicerea discriminării, subliniază importanța respectării drepturilor omului în spațiul online.

## Violența online bazată pe gen

Hărțuirea poate lua mai multe forme, inclusiv atacuri de gen asupra voluntarilor care se identifică în mod public ca fiind de sex feminin, transsexual sau non-binar; doxarea de informații personale, precum și amenințări cu acte de violență. La cel mai fundamental nivel, hărțuirea online poate avea un impact asupra dreptului de a fi tratat cu demnitate, dar poate avea, de asemenea, un impact asupra dreptului la: nediscriminare, dreptul la securitatea persoanelor, dreptul la viață privată.

[3] Declarația Universală a Drepturilor Omului (DUDO) a fost proclamată de Adunarea Generală a Națiunilor Unite la Paris, la 10 decembrie 1948 ([Rezoluția 217 A a Adunării Generale](https://www.un.org/en/about-us/universal-declaration-of-human-rights)) <https://www.un.org/en/about-us/universal-declaration-of-human-rights>

Drepturile omului sunt puse în pericol în întreaga lume, în special în ceea ce privește libertatea de exprimare, libertatea presei, întreruperea accesului la internet, controlul conținutului internetului și represiunea împotriva apărătorilor drepturilor omului.

Implicațiile unor astfel de acțiuni sunt profunde. Victimele se confruntă adesea cu traume psihologice, care, în unele cazuri, pot escalada până la amenințări fizice. Violența online bazată pe gen nu numai că încalcă dreptul persoanelor de a trăi fără teamă, dar reprezintă, de asemenea, o barieră semnificativă în calea participării lor depline și semnificative în lumea digitală. Aceasta sfidează însăși principiile drepturilor omului și ale securității, împingând narațiunea către acțiuni urgente și substanțiale împotriva acestui flagel digital.

## Drepturile de gen

În ultimii ani, Europa de Est a progresat în recunoașterea și legiferarea drepturilor de gen. Multe țări au avansat prin ratificarea Convenției de la Istanbul, care vizează prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor. Georgia a ratificat această convenție la 19 mai 2017, Republica Moldova la 1 mai 2022, iar Ucraina a urmat după aprobarea de către Parlamentul său la 20 iunie 2022 și ratificarea la 18 iulie 2022. Cu toate acestea, unele țări se confruntă cu opoziția grupurilor conservatoare.

## VIOLENȚA ONLINE BAZATĂ PE GEN STUDIU DE CAZ

### Republica Moldova

Ca și în alte părți, în Moldova, se înregistrează o creștere a violenței împotriva femeilor facilitate de tehnologie [4].

[4] Profilul de gen al țării. (2021). Republica Moldova, EU4 Egalitate de gen. Reform Helpdesk.  
<https://euneighbourseast.eu/news/publications/country-gender-profile-of-the-republic-of-moldova/>

Limbajul sexist, hărțuirea, persecutarea, postarea de materiale intime fără consimțământ și șantajul, se numără printre formele de violență împotriva femeilor și fetelor care folosesc tehnologia [5].

## Ucraina

Violența online din Ucraina se intersectează adesea cu opiniile politice. Femeile, în special cele care se pronunță asupra unor probleme precum războiul rusesc împotriva Ucrainei, se confruntă cu amenințări de gen, discursuri de ură și doxxing [6]. Violența online are, de asemenea, o dimensiune de retorică naționalistă, ceea ce complică și mai mult problema.

Războiul Rusiei împotriva Ucrainei continuă să aibă un impact semnificativ asupra drepturilor omului. La începutul crizei, violența bazată pe gen, inclusiv violența sexuală legată de conflict, violența în cadrul partenerului intim, exploatarea/abuzul sexual și traficul de persoane, împreună cu hărțuirea și violența online, au fost identificate ca fiind o problemă de protecție semnificativă cu care se confruntă femeile și copiii din Ucraina.

Societatea civilă a fost activă, cu organizații precum mișcarea Femen, care au sensibilizat opinia publică internațională cu privire la problemele legate de violența de gen, atât online, cât și offline [7]. Guvernul ucrainean a început să recunoască violența online ca fiind o amenințare reală, dar legislația este încă în stadiu incipient. Companiile de tehnologie, influențate de tendințele globale, introduc standarde mai stricte pentru comunitate, dar aplicarea acestora rămâne o provocare [8].

[5] Violența bazată pe gen în Republica Moldova în contextul crizei umanitare generate de războiul din Ucraina, UNHCR, Autorii raportului: Liliana Istrate-Burciu, Rodica Moraru-Chilimar.

[6] Human Rights Watch. (2020). Violența online în funcție de gen în Ucraina.

[7] Raportul oficial al Femen. (2019). Violența online cu care se confruntă activiștii

[8] Raportul de transparență al Facebook. (2021). Aplicarea standardelor comunitare în Ucraina.

## Georgia

Hărțuirea online, discursul instigator la ură și amenințările sunt formele predominante de violență online bazată pe gen. Femeile care dețin roluri publice, în special cele care pledează pentru drepturile LGBTQ+ sau împotriva conservatorismului religios ortodox, se confruntă cu reacții negative online semnificative.

Societatea civilă georgiană, solidă și activă, a jucat un rol semnificativ în promovarea schimbărilor legislative [9]. Guvernul, în conformitate cu aspirațiile sale din partea UE, își revizuieste cadrul juridic pentru a încorpora măsuri de protecție împotriva violenței online. Între timp, platformele tehnologice colaborează cu ONG-urile locale pentru a-și perfecționa orientările comunitare și mecanismele de raportare [10].

## Cadrul de evaluare a riscurilor

E imperativ de a stabili criterii normative pentru a evalua riscurile legate de drepturile omului și de violența bazată pe gen referitoare la prejudiciile pe care platformele tehnologice și mass-media socială le provoacă direct, contribuie la acestea sau sunt indirect legate și influențate de potențiale evenimente, activități, relații sau circumstanțe externe.

Platformele de social media, parte integrantă a peisajului digital modern, servesc, din păcate, și ca locuri de hărțuire online omniprezentă, care transcende adesea diverse spații și granițe online (UNSRP, 2019). De exemplu, un sondaj PEW din 2017 a subliniat vulnerabilitatea sporită a adulților mai tineri la hărțuirea online, cu un procent uimitor de 67 % dintre persoanele cu vârste cuprinse între 18 și 29 de ani care au experimentat-o [11].

Chiar mai îngrijorător, sondajul a evidențiat faptul că violența bazată pe gen are un impact distinct asupra femeilor, în special asupra celor mai tinere.

Astfel de încălcări ale drepturilor de gen în mediul online nu numai că încalcă drepturile individuale la viața privată, dar sunt profund legate de probleme mai largi de violență și discriminare. Persistența lor subliniază o aparentă inerție a actorilor statali și nestatali în abordarea lor, ceea ce conduce la un consens tulburător conform căruia astfel de încălcări grave sunt cumva acceptate în mod pasiv (UNSRP, 2019).

Aceste încălcări ale drepturilor omului reprezintă o neglijare sistematică, cu efecte extinse care întăresc structurile sociale inegale existente. Integrarea tot mai mare a tehnologiei în viața cotidiană aduce daune semnificative legate de încălcările vieții private, cum ar fi hărțuirea cibernetică și supravegherea nejustificată. Aceste daune afectează atât indivizii, cât și societățile în ansamblu. Astfel, este esențială adoptarea și implementarea unui cadru solid de drepturi ale omului, însoțită de o supraveghere atentă, atât publică, cât și internațională, pentru a preveni violența, inclusiv cea facilitată de tehnologie împotriva femeilor.

*Materialul este realizat în cadrul proiectului ACADEMIA DE SECURITATE, ediția: „Securitatea umană & Femeile, Pacea și Securitatea”, implementat de Platforma pentru Inițiativă de Securitate și Apărare și finanțat prin intermediul unui grant al Institutului pentru Raportare despre Război și Pace (IWPR), cu suportul Biroului pentru Afaceri Externe, Commonwealth și Dezvoltare al Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord (FCDO).*

*Notă: Opiniile din acest material nu reflectă în mod necesar poziția Institutului pentru Raportare despre Război și Pace (IWPR), sau a Biroului pentru Afaceri Externe, Commonwealth și Dezvoltare al Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord (FCDO).*

[11] PEW Research Center. (2017). Hărțuirea online 2017.